

KUSTBON

Veckotidning för svenskarna i Estland.

Fjärde ärg. No 25.	Prenumerationspris. 1 månad Mr. 12: — I Sverige: 1 månad Kr. 0: 75 I Finland: 1 månad Fmk. 1: 50	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddaregaten 3, Reval.	Annonspris. 2 mk. pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 30 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	1 sept. 1921.

Folkhögskolans föreståndare Kaleb Andersson i Sverige.

Rektor Kaleb Andersson har efter ett mycket ansträngande arbete först i folkhögskolan och sedan med lärarekurserna, vars ledare han också varit, äntligen fått några veckors ledighet och rest till Sverige. Kaleb Andersson har offrat sig helt för skolan och verksamheten härute och det är han, som gjort Birkas till Birkas. Vad han varit för Birkas, kan endast den till fullo uppskatta, som närmare lärt känna honom och som varit lycklig nog att genomgå en kurs på skolan. Det där skulle vi egentligen icke få tala om, ty Kaleb Andersson är av den sortens människor, som på inga villkor vill bli omnämnd men den gången kunna vi icke låta bli att ge honom vår hyllning. Besöket i Sverige är ett viktigt skede i hans liv. Vi tänka på honom och glädjas med honom. Han har nämligen just nu därborta gift sig och det med en av vår tidnings hängivnaste läsare och en varmt tillgiven vän till estlanssvenskarna, lärarinnan fröken Ingeborg Sprengel. Vi tillönska de nygifta all lycka och allt gott! Med största glädje hälsa vi det lyckliga paret hjärtligt välkommet ut till Birkas!

Med anledning av överflyttning till annat tryckeri utkommer nästa nummer av **Kustbon** först den 14 september.

Runö gamla kyrka till Reval.

Som vi tidigare meddelat, har från museet i Reval begävan framställts, att man måtte få föra Runö gamla kyrka från sin nuvarande plats på Runö till friluftsmuseet vid Birgitten utanför Reval, mot det att Runö nya kyrka i gengäld skulle erhålla en passande kyrkorgel. Den 30 juli beslöt Runö kyrkostämman, att lämna ifrån sig den gamla helgedomen på nämnda villkor. Med kyrkan skulle dessutom följa följande föremål och lösa inventarier: Den gamla kyrkogårdsdörren tillika med det trästaket, som från denna leder upp till kyrkan; den i tornet hängande, från Riga skänkta klockan; krucifixet och de fyra vaser, som stå på altaret; den bakom altaret uppsatta lilla altartavlan föreställande nattvardens instiftande; den i kyrkan hängande, inramade Mariabilden; alla å kyrkans och sakristians väggar uppsatta bilder och plakat med undantag av den i sakristian hängande Kristinavlan och ett av de i sakristian uppsatta gamla bönedagsplakaten; den i koret hängande ljuskronan av gjutjärn; de på väggarna sittande ljuslampetterna; den mindre

av de båda kistorna, som stå i sakristian, samt en kransåg och ett träkäril i tornet.

Vi hoppas, att Runö i gengäld får en riktigt bra orgel. Det vore icke mycket begärt.

Revals svenska skola.

Revals svenska skola har fått en lärarekraft till. Till lärarinna har nämligen kallats fröken Edith Kristola från Ekenäs. Vi hälsa den nya lärarinnan hjärtligt välkommen och önska henne all framgång i verksamheten här i Reval!

Som bekant, öppnar skolan i år en femte klass.

Lärare kurserna på Birkas

avslutades förra veckan. Det var ett hårt arbete för lärarne. De fingo ligga i med arbetet mera än halva dygnet, därav ända till 9 timmar dagligen åhöra föreläsningar, ty det av regeringen fordrade programmet var för vidlyftigt. Examen i de flesta ämnen uppskötts till julferierna.

Birkas Folkhögskola registrerad.

I likhet med andra folkhögskolor här i landet har även Birkas folkhögskola arbetat ett helt år utan att vara inregistrerad bland Bildningsministeriets läroanstalter. Nu i dagarna har ministeriet stadfäst nämnda skolor och däribland också Birkas folkhögskola.

Skördeutsiktarna i det svenska Estland.

Vinterrågskörden och även sommarsäden samt potatisskörden ha i år nästan överallt varit goda. Endast på högre sandjordar hade torkan förstört rågen. Däremot har höväxten i allmänhet varit synnerligen dålig. — Från Nargö meddelas också att höväxten varit så dålig, att det blir rätt svårt att hålla det förra antalet kor över vintern. — Icke heller fisket har hittills varit gott, men det kan ju bli bättre senare på hösten.

Polen och Baltikum.

Protestnoterna från Estland och Lettland till sovjetregeringen. Estlands sändebud i Moskva överlämnade den 30 juli till Rysslands utrikeskommisarie en not, vari estländska regeringen protesterar mot att Rysslands regering icke uppfyllt villkoren i fredsfördraget. I noten framhålles, att Ryssland fördröjer opteringen till estländska undersåtar och dessas hemkomst, försvårar hemtransporten av estländsk egendom, ingriper störrande i estländska regeringens kommunikation med sina kommitteer och sin representation i Ryssland, förhålar beviljandet av skogskoncessioner, fångslar Estlands representanter i Ryssland för att kunna byta ut dessa mot sina egna i Estlands fångslade spioner, tillåter estländska bolsjeviker att i Peters-

burg föranstalta demonstrationer mot Estland, bedriver krigspropaganda och trakasserar estländska undersåtar i Ryssland, i synnerhet optanter.

I noten uttalas förhoppningen, att Ryssland måtte göra sitt bästa för att förhindra att dylika orättvisor upprepas.

En liknande not har även av Lettlands representant i Moskva överlämnats till Rysslands utrikeskommisarie.

Riksdagens talman reser till utlandet.

Riksdagens talman O. Strandman reser denna vecka till utlandet.

Livsmedelsprisen.

Från och med den 29 dennes har brödspriset i Reval sänkts med 60 penni, så att ett skålpund bröd numera kostar 8 mk. 80 penni.

Estniska kooperativföreningarnas centralförbund

har uppköpt 250.000 pud utsäde. Ställningen vad livsmedel beträffar förbättras ständigt. Skörden har i år varit jämförelsevis god.

Hjälp till Ryssland.

I Revals hamn väntas i dagarna från utlandet inkomma 1.800.000 pud utsädes-spannmål för det hungrande Ryssland.

Utlandet.

Sverige..

Träindustrin inför öppen konflikt.

Nya strejker i Stockholm, Göteborg och Malmö.

Träarbetarna i Uppsala, Smedjebacken och ett par andra platser ha nedlagt arbetet. Enligt meddelande från träindustriarbetarför-

bundet komma nu även arbetarna i Malmö och Göteborg endera dagen att följa exemplet och i dag väntas strejk hos en möbelfabrik i Stockholm.

Det förutvarande avtalet inom industrien utlöpte den 1 augusti och vid de förhandlingar, som förts, kunde ingen överenskommelse träffas mellan parterna. Arbetsgivarna tillämpa därför den av dem föreslagna reduktionen av 25 procent — i vissa fall ännu mera.

Finland.

Finsk not till Tjitjerin i Östkarelska frågan.

Helsingfors, 25 aug.

Utrikesminister Holsti har sänt ryska utrikeskommisarien Tjitjerin en not beträffande den östkarelska frågan. I noten framhålles att den blandade kommittèens ryska delegation ansett att dessa frågor icke borde npptagas på arbetsordningen, medan den finländska delegationen ansett den tillhöra den blandade kommittèens kompetensområde. Utrikesministern meddelar att regeringen i denna sak står på samma ståndpunkt som den finländska delegationen. Den har icke omfattat denna ståndpunkt enbart av formella skäl, utan framför allt med hänsyn till ärendenas praktiska ordnande, i det den fordrar den karelska frågans behandling i sammanhang med övriga frågor. Rörande verkställigheten av fredsfördraget fasthåller finländska regeringen blott vid fördraget och de vid dess undertecknande från ryskt håll avgivna försäkringarna. Till noten äro fogade två memorända, av vilka det ena skildrar förhållandena i Repola och Porajärvi, det andra förhållandena i det övriga Östkarelen. Talrika brott mot fredsfördragets bestämmelser påpekas i dessa memorända.

Finland och sovjet engit om fartygsutväxlingen.

Helsingfors.

Underhandlingarna rörande ordnandet av fartygsutväxlingen mellan Finland och Ryssland ha nu lett till fullständig enighet inom den blandade kommittéen. Det slutliga avgörandet tillkommer dock regeringen.

Underhandlingarna om ett handelsavtal med Estland återupptagas.

Tyska fredan med Amerika undertecknad.

Den tysk-amerikanska fredstraktaten har den 25 dennes undertecknats i Utrikesdepartementet i Berlin av utrikesministern Rosen och Förenta staternas kommissarie Dresel. Förhandlingar om traktatens genomförande upptagas. Tysk egendom skall behållas som pant tills Tyskland ställt erforderlig säkerhet för sina förpliktelser.

Demonstrationer av arbetslösa i Berlin.

Berlin, 25 aug.

Oroliga demonstrationer ägde rum i dag då de arbetslösa samlades framför rådhuset. Tumulten ha likväl icke antagit någon allvarligare karaktär. Även i Lichtenberg kom det till oroligheter. Personalen på arbetslöshetsbyråerna vägrade arbeta utan polisbevakning. De kommunala myndigheterna beslöto i går på begäran av de arbetslösa att avlägsna polisen från understödsbyråerna, men tjänstemännen förklarade bestämt att de icke kunna arbeta utan polisskydd. Vid Berlins stadsfullmäktiges sammanträde i går hade särskilda försiktighetsåtgärder vidtagits, då man fruktade ytterligare demonstrationer från de arbetslösas sida.

Polska regeringen manar till lugn i Oberschlesien.

Polska regeringen har utfärdat ett upprop till befolkningen i Oberschlesien, vari denna uppmanas att under lugn avvakta beslutet i gränsfrågan.

I Berlinpressen framkomna rykten att kolera- och smittkopps-epidemier skulle ha utbrutit i Oberschlesien väderläggas.

Spritsmugglingen i Sverige.

Härmodagen påträffade polisen i Stockholm i en gård i gamla staden en lönnkrögericentral. Spriten var gömd i lönnfack, som åstadkommits genom att innrätta dubbla väggar. Dörrarna till facken voro dolda under speglar och tavlor. Spriten härstammade från Riga.

I trakten av Nynäs hamn har tullbevakningen beslagt tagit 1,920 liter estnisk sprit, som förvarats på några obebodda kobbar i havsbandet.

Svårt jordskalv i riktning mot Skottland.

1,600 km. från Erkdalemuir och 2,300 km. från Taunus.

London, 25 aug.

Seismografen i Ekdalemuir i Skottland har inregistrerat ett starkt jordskalv, vars utgångspunkt man icke känner, men som ligger 1,000 km. från stationen.

Frankfurt A/M 25 aug.

Seismografen vid Taunusobservatoriet har i går afton mellan kl. 9 och 11 registrerat en uppenbarligen katastrofartad jordbävning på ett avstånd av cirka 2,300 kilometer.

Irlands svar överlämnat.

London, 25 aug.

T. T. från Reuter. Det irländska svaret på Storbritanniens förslag till den irländska frågans lösning överlämnades på eftermiddagen vid Downing Street. Regeringen väntas komma att sammanträda på aftonen för att dryfta svaret.

30,000 ryska flyktingar i Finland för närvarande.

Helsingfors, 25 aug.

I Finland finnas för närvarande enligt officiella beräkningar ca: a 30,000 ryska flyktingar. Av dem äro 7,000 ingermanländare, 4,500 karelare och resten — ungefär 19,000 — till nationaliteten ryssar. En stor del av flyktingarna användas för kärntorkningasarbeten. Flyktingarnas antal har på senaste tiden visat tendenser att tilltaga och om det vore lättare komma över gränsen skulle flyktingströmmen helt säkert få ett oroväckande omfång.

Den nya stora Atlantflygningen.

Jätteluftskeppet 38:s långfärd noga förberedd.

Omfattande förberedelser vidtogos för den flygfärd över Atlanten, som omkring den 25 augusti skulle företagas av det i Storbritannien byggda jätteluftskeppet 38, som inköpts av Förenta staternas flotta. Luftskeppets besättning kommer att uppgå till 30 å 40 man. Dess sex Sunbeam-maskiner på 350 hkr. en var kunna prestera en fart av nära sjuttio engelska mil i timmen. Luftskeppet kan medföra 30 ton olja, och dess aktionsradie är 50,000 engelska mil.

Brittiska flygdepartementet har vidtagit anordningar för utsändande av regelbunda trådlösa meddelanden från skeppet under färden. Amerikanska flottan kommer att utlägga en kedja av fem med trådlösa stationer försedda krigsfartyg i Atlanten för att hålla luftskeppet underrättat om väderleksförhållandena. Det sista fartyget i kedjan kommer att ligga utanför kusten av New Foundland och särskilt ha till uppgift att varna luftskeppet för eventuella svårare nordvästliga vindbyar. Färden väntas komma att taga 90 timmar i anspråk.

Svenska Odlingens Vänner

uppmantar alla sina medlemmar att erlægga sina

medlemsavgifter

och önskligt vore en något högre frivillig avgift — enligt förmåga — än den fastställda normen. Föreningen behöver medel för sin viktiga verksamhet.

S. O. V: s kassör.

Schwedische Briefmarkenhandlung

(Innehavare Wilhelm Liljencrantz)

Institutgat. 3.

Köper och säljer frimärken av
alla slag.

Specialitet:

baltiska och ryska märken.

Gynna

Svenska Frimärksaffären.

Kustbons prenumeranter

bedjas på det enträgnaste insända

prenumerationsavgifterna

för de gångna månaderna och även för de kommande om de icke gjort det redan, ty tidningen är i stort behov av pengar.

Redaktionen.

Svenska skolan

i Reval

börjar sin femte årskurs

måndagen den 5 sept. kl. 1/23 e. m.

i samma lokal som förra året, Nygatan 15.

Nyanmälningar tagas emot måndagar och torsdagar kl. 6—8 e. m. på gamla skolan.

Alla gamla och nya elever måste infinna sig.

Birkas' folkhög-, lantmanna- och lanthushållsskola

börjar sin andra årskurs den 20 oktober nästkommande höst. Så långt utrymmet medger mottagas såväl manliga som kvinnliga elever, dock ingen under 16 år. Anmälan jämte prästbetyg torde vara inlämnad senast den 15 aug. till under-teknad, som även står till tjänst med vidare upplysningar.

Kaleb Andersson.

S. O. V. :s länbibliotek

hålles öppet

måndagar och torsdagar

kl. 6—8 e. m.